

ȘTIINȚA

Oricât am încerca să dăm o definiție exhaustivă științei, nu vom reuși, căci ea este ca un fenomen atotcuprinzător pentru societate, pentru omenire, pentru tot ce ne înconjoară. Afirmăm acest aspect al definirii științei în general, deoarece fiecare diviziune componentă a ramificațiilor sale este percepută din acest unghi limitat al domeniului la care ne referim: fie el practic, filozofic, artistic, tehnic, religios sau moral etc. Spre a simplifica oarecum înțelegerea științei în general, vom aminti câteva idei, păreri și cugetări exprimate de către personalități proeminente ale culturii și civilizației, de-a lungul timpului.

Pentru început, să ne oprim puțin pentru a-l cunoaște pe întemeietorul medicinei științifice din țara noastră, Victor Babeș (1854-1926), care a deschis drumuri noi pentru activitatea științifică mondială, așa cum a consemnat C. I. Parhon în cartea de impresii a Muzeului Prof. dr. Victor Babeș, la inaugurarea sa în București în anul 1956 (30 de ani de la moartea sa). Pentru a intra puțin în detaliu privind vasta sa activitate științifică și de cercetare, menționăm că la vârsta de 25 de ani a publicat „Considerațiuni asupra raportului științelor naturale către «Filozofie»”. Prin această lucrare, publicată în „Revista științifică”, 1879-1880, anul al X-lea, tânărul Victor Babeș vrea să arate că ceea ce nu cunoaștem încă va fi cunoscut cu timpul, prin știință. El spunea, la una dintre cuvântările sale: „Cu cât un învățat dominează mai mult știința sa, cu atât vederile sale devin mai largi, cu atât ele se întind mai mult peste marginile înguste ale specialității sale”. Iată cum, urmărindu-i gândurile, îi vom putea înțelege mai bine și preocupările sale socialpatriotice, așa cum le-a exprimat în discursul din 1919, ținut la Cluj: „Ceea ce caracterizează oligarhia de astăzi este deprecierea intelectualilor, asuprirea științei adevărate din partea politicianilor noștri, înlocuind-o cu pseudoștiință și pseudo-savanți. Acești ariviști ajunși la putere, făcându-și slugi devotate ale puternicilor gliei, au fost ridicați drept recompensă, pe rând, de diferitele partide politice, la cârma afacerilor obștești, exasperând țara prin legile și dispozițiile nepregătite, ineficiente și incapabile și, în mare parte, îndreptate contra sănătății publice, învățământului și stării economice a țării... Cu cât mai mult insist asupra reformelor necesare, cu atât mai mult dezvăluiesc pericolul politicianismului...”. Invocându-l astfel pe Victor Babeș, fără să vreau, mă gândesc, privesc și constat cum se aseamănă, prin comparație, situația din ziua de azi cu ce era pe vremea lui...

Pentru a nu exagera cu acest preambul, care într-un fel ar vrea să anticipeze intenția noastră de a ști mai mult și mai multe despre aspectele, ramificațiile științei în general, dar și despre eroii înregimentați țelului propus, voi aminti doar și cugetarea sa: „Știința este adevărul, este cunoașterea și întrebuintarea forțelor naturii pentru fericirea omului...”. Baronul Macaulay Thomas Babington (1800-1859), scriitor publicist, istoric și om politic englez, referindu-se la știință, mărturisea: „Știința, care merită acest nume, este o mare binecuvântare pentru omenire, este elita virtuții”.

Laureatul Premiului Nobel în anul 1937, Martin de Gard (Roger), scriitor francez (1881-1950?), afirma că: „Știința este mai mult decât o cunoaștere. Este dorința de a te pune în acord cu Universul ale cărui legi le presimți... Prin știință te simți adânc în contact, în armonie cu natura și tainele ei”.

Revenim acum la un mare om de cultură român, Tudor Vianu (1897-1964), istoric literar, estetician, filozof al culturii și academician, care spunea: „Știința nu este altceva decât întreprinderea spiritului care își propune să limpezească și să ordoneze icoana confuză a lumii, așa cum apare ea în mod nemijlocit și naiv în conștiință”.

Când vorbim de știință și oameni de știință, trebuie să avem în vedere nu numai latura științelor practice, tehnologice aplicative, ci și categoria științelor teoretic-fundamentale precum: științele sociologice, filozofice etc, căci toate constituie un buchet inestimabil de cultură și civilizație. Îmi voi permite aici a face o mică digresiune, pentru a-l evoca pe Bogdan Petriceicu-Hasdeu, care susținea, după pierderea neprețuitei sale fiice, Iulia Hasdeu: „Când noi zicem «știința maleficului», nu înțelegem știința despre suflet a celor învățați, ci știința cuprinsă în sufletul fiecărui om, oricât de neînvățat: religiunea. Și când zicem «religiune», nu înțelegem vreo religiune deosebită, ci întreitul sâmbure al tuturor religiunilor câte au ființat vreodată sau ființează pe fața pământului: Dumnezeu, Nemurirea, Destăinuirea”.

Victor Hugo (1802-1885), fiind un scriitor bine cunoscut, de notorietate universală, a ținut să afirme fără rezerve: „Toate curentele sociale generoase pornesc de la știință, literatură, artă, învățatură”. Având o imaginație înflăcărată și o neîntrecută virtuozitate în scrierile sale, mai întâi, în tinerețe a fost monarhist, ca mai apoi să încline spre ideile democratice și chiar revoluționare.

Blaise Pascal (1623-1662) s-a remarcat în mod excepțional prin matematică, fizică, în calitate de scriitor dar și prin filozofie. Referitor la știință, el a afirmat: „Științele au două extremități care se ating. Prima este pură ignoranță în care se află toți oamenii la naștere; cealaltă este aceea la care ajung mințile cele mai luminate”.

Cunoscutul scriitor, academicianul Camil Petrescu (1894-1957) spunea: „Cu adevărat mare nu poate deveni decât cel care are atâta imaginație încât să refacă, într-o imensitate egală cu a concretului, toate experiențele pe care le-a făcut omenirea până la el, mintal, rămânând să depășească lumea printr-o experiență nouă”.

Benedetto Croce (1866-1952), critic literar, istoric, estetician, filozof și om politic italian, ales în 1921 Membru de Onoare al Academiei Române, fiind convins de adevărul spuselor sale, a ținut să mărturisească public: „Orice operă de știință este totodată o operă de artă”.

Acum putem merge mai departe, pentru a analiza și a desprinde o serie de aspecte complexe, exprimate și aplicate în activitatea lor, în viață, ale unor oameni cu înalte calități morale, științifice și chiar patriotice. Pentru început, să ne oprim puțin asupra celui care a fost Constantin Rădulescu-Motru (1868-1957), marele filozof și psiholog român, atât de mult admirat, apreciat și elogiât în perioada interbelică, când a fost mai întâi ales academician în 1923 și apoi Președinte al Academiei Române, care afirma cu convingere: „Știința și filozofia formează forța hotărâtoare în lupta de toate zilele, ce se dă între națiuni, fie pe cale pașnică, fie pe cale violentă și reprezintă o sursă sigură pentru victorie”. La primirea în Academie, distinsul om de cultură Dimitrie Gusti (1880-1955), în răspunsul său, i se adresează, în ziua de 9 iunie 1924: „Iubite coleg. Ați îmbogățit patrimoniul intelectual național prin opere de seamă, pe care dumneavoastră înșivă le socotiți ca lucrări de filozofie științifică... Ați reușit să scrieți o Metafizică «pe înțelesul tuturor», un fapt vrednic de adevărată prețuire. Academia Română se bucură că vă primește în sânul ei, convinsă că se îmbogățește cu un nou, prețios și luminat sprijin în lupta grea ce o duce pentru înălțarea neamului”. Am ținut a consemna aceste ultime cuvinte, rostite la această ceremonie de la Academia Română, profitând în același timp pentru a aminti acea faimoasă lucrare a distinsului proaspăt academician, „Cultura Română și Politicianismul”, pe care Dimitrie Gusti a considerat-o un însemnat rechizitoriu făcut incoerenței, superficialității și prezumției deșarte a unui anumit fel de a face politică la noi... Atunci, ca și acum.

În speranța și dorința de a continua în paginile acestei publicații de prestigiu a României Independente incursiunile noastre prin Cabinetul Științei și al slujitorilor ei, îl avem alături pe Émile Zola (1840-1902) care spunea: „Cred că viitorul omenirii se află în progresul rațiunii cu ajutorul științei”.

0%

User Rating: Be the first one !

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

Apare sub egida Fundației Literar Istorice „STOIKA”

Independența prin cultură